

Eindrapportage Plan van aanpak Emancipatie en Integratie

Den Haag, juni 2007

Inhoudsopgave

INLEIDING	3
A. ONDERDELEN PLAN VAN AANPAK	5
1. Instrument t.b.v. beleidsontwikkeling en ondersteuning <i>Toolkit Participatie- beleidsinstrument voor een integrale aanpak</i>	5
2. Inzet van instrumenten om het bereik van de doelgroep te vergroten	
2.1 Campagne “Thuis in Nederland? Doe mee!”	6
2.2 Website www.doemee.nl	6
2.3 Pool van gespreksleiders/dialogen	7
3. Pilots projectmethodieken	
3.1 Maatjesprojecten	7
3.2 Mannenprojecten	8
3.3 Arbeidsgerichte trainingen	9
4. Vrouwenweek geeft grote impuls aan het Plan van aanpak	10
5. Lokale P-teams/PaFemme	10
B. PARTICIPATIEAGENDA’S	11
6. Stand van zaken uitvoering Participatieagenda’s /Post-PAVEM ontwikkelingen	
6.1 Taalplus/Nationaal Actieplan Taal Totaal	11
6.2 Werk	12
6.3 Maatschappelijke dialoog en overige activiteiten	12
6.4 Lokale p-teams/PaFemme	12
6.5 Regiegroep Allochtone Vrouwen en Arbeid	12
C. OVERIGE	14
7. Overige initiatieven voor allochtone vrouwen	
7.1 Sociale Atlas- meer inzicht, nieuwe beleidsuitdagingen	14
7.2 Emancipatiesubsidiebeleid	14
7.3 Stimuleren vrijwilligerswerk	14
7.4 Onderzoek Emancipatie Allochtone Vrouwen(Verwey-Jonker- instituut)	15
7.5 Ambassadeursnetwerk diversiteit	15
7.6 Leerstoel Management van Diversiteit en Integratie	16
7.7 Opkomstbevordering allochtone vrouwen	16

Inleiding

Hierbij treft u de eindrapportage aan van het Plan van aanpak “Emancipatie en Integratie”. Het had tot doel om de maatschappelijke participatie van allochtone vrouwen en meisjes te bevorderen.

Deze rapportage is op dezelfde wijze ingedeeld als de twee voorgaande rapportages aan de Tweede Kamer (DCE-04/64537, 29203, nr 16 en DCE-05/86282, 29203, nr 27).

Parallel aan de inspanningen van de toenmalig commissie PaVEM (2004-2005) om de participatie van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen te bevorderen heeft het Plan van aanpak “Emancipatie en Integratie” gemeenten concrete instrumenten geboden om hiermee aan de slag te gaan.

Als extra stimulans is in 2004 ‘De tijdelijke Stimuleringsregeling Emancipatie Vrouwen uit Etnische Minderheidsgroepen 2004 – 2006’ ingesteld. Hiervoor was een bedrag van in totaal € 1.5 miljoen beschikbaar. 20¹ Gemeenten hebben subsidie gekregen voor projecten gericht op het bevorderen van de maatschappelijke participatie van vrouwen uit deze groep. Voorwaarde voor subsidie was de toepassing van één of meerdere instrumenten uit het Plan van aanpak “Emancipatie en Integratie”.

De voortgang van het Plan van aanpak is gemonitord. Op basis daarvan zijn de rapportages aan de Tweede Kamer verzorgd. Bij de monitoring is na het opheffen van de commissie PaVEM in juli 2005 ook de stand van zaken bij de uitvoering van de zogenoemde Participatieagenda’s (ofwel P-agenda’s) meegenomen. In deze Participatieagenda’s, heeft de commissie PaVEM met 29² grote steden concrete afspraken gemaakt over de extra inzet van deze gemeenten voor de participatie van allochtone vrouwen.

Over de resultaten hiervan wordt in deze eindrapportage ook gerapporteerd. Voor de uitvoering van de P-agenda’s hebben de gemeenten deels de instrumenten uit het Plan van aanpak ingezet.

Het eindresultaat van het Plan van aanpak overtreft de doelstelling die in 2004 is geformuleerd: 20.000 vrouwen zouden worden geactiveerd. Door de forse inzet van gemeenten, de doelgroep zelf en met ondersteuning van de rijksoverheid kan een mooi eindresultaat worden getoond: **29.193** vrouwen zijn actief betrokken geweest bij een scala aan activiteiten die direct onder het Plan van aanpak Emancipatie en Integratie vallen. Deze activiteiten variëren van het deelnemen aan een dialoog bijeenkomst tot het volgen van een arbeidsgerichte training. Daarnaast zijn **5.680** vrouwen door gemeenten geactiveerd vanwege de afspraken in de P-agenda’s. Tenslotte zijn er op het terrein van emancipatie en integratie in de afgelopen periode verschillende andere initiatieven ontwikkeld die bij elkaar ook nog eens duizenden vrouwen hebben weten te bereiken.

¹ Almere, Alkmaar, Amsterdam Noord, Arnhem, Breda, Den Bosch, Deventer, Dordrecht, Groningen, Haarlem, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Rotterdam, Schiedam, Tilburg, Venlo, Utrecht, Zaanstad, Zwolle

² Almelo, Almere, Alkmaar, Amersfoort, Amsterdam, Arnhem, Breda, Den Bosch, Den Haag, Deventer, Dordrecht, Eindhoven, Emmen, Enschede, Groningen, Haarlem, Hengelo, Leeuwarden, Leiden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Rotterdam, Schiedam, Tilburg, Venlo, Utrecht, Zaanstad en Zwolle

De indeling van deze voortgangsrapportage is als volgt. In de paragrafen 1 tot en met 5 worden de resultaten van de diverse onderdelen van het Plan van aanpak uiteengezet. Paragraaf 6 geeft de stand van zaken van de uitvoering van de Participatieagenda's weer. Tot slot wordt in paragraaf 7 kort aandacht besteed aan diverse andere belangrijke initiatieven van de Rijksoverheid ten aanzien van allochtone vrouwen.

A. ONDERDELEN PLAN VAN AANPAK

1. Instrument t.b.v. beleidsontwikkeling en ondersteuning

Toolkit Participatie – beleidsinstrument voor een integrale aanpak

Deze toolkit is in bij de start van het Plan van aanpak ontworpen als instrument om gemeenten inzicht te laten krijgen in de doelgroep zodat het beleid hierop kan worden ontwikkeld en waar nodig kan worden aangepast. Het betrekken van de doelgroep (door bijvoorbeeld bijeenkomsten en dialogen) en afstemming met andere beleidsterreinen binnen de gemeente zijn essentiële onderdelen van de toolkit. Op deze manier kunnen gemeenten gericht te werk gaan bij het vormgeven van hun emancipatie- en integratiebeleid. In 2 jaar tijd zijn de instrumenten uit de toolkit in 5 pilotgemeenten getest en tot uitvoering gebracht. Er is in die periode ervaring opgedaan met het ontwikkelen van integraal beleid voor emancipatie en integratie.

De pilots hebben ons geleerd dat politiek/bestuurlijk draagvlak en betrokkenheid van de doelgroep zelf belangrijke randvoorwaarden zijn voor succesvol beleid. Daarnaast hebben de pilots laten zien dat bij het maken van integraal beleid de verantwoordelijke ambtenaren voor grote uitdagingen hebben gestaan. Bij bijna alle beleidsterreinen van de gemeenten is de vraag naar de participatie van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen relevant. De beleidsterreinen zijn op hun beurt weer over verschillende gemeentelijke diensten verdeeld met verschillende budgetten. Dit betekende voor de ambtenaar dat, in de pogingen tot verknoping te komen, er veel tijd en energie in lobbyen en onderhandelen ging zitten.

Met de ervaringen van de pilotgemeenten is de Toolkit Participatie verbeterd en aangepast.

Naast de pilotgemeenten hebben ten minste nog 9 andere gemeenten gebruik gemaakt van de toolkit om invulling te geven aan hun emancipatie- en integratiebeleid.

Bij elkaar hebben deze gemeenten **10.045** vrouwen betrokken bij activiteiten rondom het toepassen van de toolkit en het ontwikkelen van beleid.

Het volledige instrument Toolkit Participatie is voor gemeenten toegankelijk via de website www.toolkitparticipatie.nl. In vijf heldere stappen wordt de gemeente door dit instrument geleid ten einde er zelf mee aan de slag te gaan.

2. Inzet van instrumenten om het bereik van de doelgroep te vergroten

2.1 Campagne “Thuis in Nederland? Doe mee!”

De publiekscampagne “Thuis in Nederland? Doe mee!” is ontwikkeld voor gemeenten om vrouwen te werven voor lokale activiteiten. Elke gemeente kon een lokale invulling geven aan het campagnemateriaal.

De campagne heeft bijna twee jaar gelopen en is in totaal door 24 gemeenten 27 keer ingezet. Gemeenten konden op de campagne website hun lokale activiteiten presenteren voor de doelgroep allochtone vrouwen. (zie ook 2.2.).

Daarnaast is de campagne aangepast voor de Vrouwenweek 2006, die rondom internationale vrouwendag was georganiseerd (van 6 tot en met 12 maart, zie ook 4.) Ook is de campagne in 8 gemeenten gebruikt bij het opkomstbevorderingsproject³ dat is uitgevoerd voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2006.

De campagne is geëvalueerd door middel van een effectmeting onder de deelnemende gemeenten.

Uit deze meting blijkt onder meer dat er met de inzet van de campagne extra aandacht –ook op bestuurlijk niveau– is gekomen voor participatie van allochtone vrouwen, waardoor er nu versneld vooruitgang wordt geboekt op dit terrein.

De 24 gemeenten die de campagne hebben ingezet hebben hiermee in totaal **7.550** vrouwen weten te bereiken. Dit zijn vrouwen van wie we weten dat ze concreet zijn geactiveerd door deelname aan een activiteit, waartoe ze opgeroepen waren door middel van de campagne. Het is aannemelijk dat het bereik van de campagne vele malen groter is, nl vrouwen die de campagne-uitingen hebben waargenomen of doelgroepen die via via zijn bereikt. Op basis van de meting wordt uitgegaan van een indirect bereik van circa **37.750** vrouwen.

2.2 Website www.doemee.nl

Als onderdeel van bovengenoemde campagne is een website gelanceerd waarop gemeenten hun activiteiten voor vrouwen uit etnische minderheidsgroepen konden plaatsen.

De website is boven verwachting gebruikt. Veel vrouwen hebben de website weten te vinden om het aanbod van hun gemeente te bekijken. Maar liefst 32 gemeenten hebben hun activiteiten op de website geplaatst. De website voorzag daarmee duidelijk in een behoefte om vraag en aanbod bij elkaar te brengen.

Het aantal bezoekers bereikte een hoogtepunt tijdens de Vrouwenweek: in de maand maart 2006 hebben 7.504 mensen de website bezocht. Het totaal aantal unieke bezoekers van de doemee website sinds de lancering in januari 2005 komt ruim boven de **100.000** uit.

Nu de projectperiode is afgelopen is de website omgebouwd tot een site voor gemeenten waarop alle informatie en instrumenten uit de projectperiode van het Plan van aanpak “Emancipatie en Integratie” te vinden zijn.

³ Dit project, geïnitieerd door het ministerie van Justitie/directie Integratie en Inburgering, richtte zich op het stimuleren van de opkomst van allochtone vrouwen bij de gemeenteraadsverkiezingen op 7 maart 2006.

2.3 Pool van gespreksleiders/dialogen

FORUM, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling, heeft een landelijke pool van gespreksleiders opgezet en hiervoor 48 gespreksleiders getraind op thema's als man/vrouw-verhoudingen, gedeelde belangen van autochtonen en allochtonen en veiligheid en geweld. Voor de gemeenten die met de Commissie PaVEM afspraken hadden gemaakt over maatschappelijke dialoog, bood de pool van gespreksleiders de mogelijkheid om deze afspraken nader in te vullen.

Behalve gemeenten konden relevante stichtingen en organisaties een aanvraag doen om gebruik te maken van de landelijke pool van gespreksleiders.

14 Gemeenten hebben een beroep op FORUM gedaan om dialogen te faciliteren. Daarnaast zijn door FORUM in opdracht van zelforganisaties of professionele organisaties in 11 andere gemeenten dialogen gefaciliteerd. 6 Gemeenten hebben (ook) eigen dialoogbijeenkomsten georganiseerd. Het totale aantal vrouwen dat deel heeft genomen aan dialogen komt op **3.879**.

Bij deze dialogen zijn moeilijke thema's besproken zoals 'hoe bescherm je je dochter tegen loverboys' en huiselijk geweld. Ondanks de taboesfeer rondom deze onderwerpen zijn de gespreksleiders van FORUM er toch in geslaagd openhartige dialogen te laten plaatsvinden.

Andere thema's die aan de orde zijn geweest zijn onder meer veiligheid, gezondheid, en vrouw/man verhoudingen.

3. Pilots projectmethodieken

In het kader van het Plan van aanpak zijn er drie pilotprojecten uitgevoerd met als doel algemeen bruikbare projectmethodieken te ontwikkelen voor de participatie van vrouwen en meisjes uit etnische minderheidsgroepen.

Het betreft hier maatjesprojecten, mannenprojecten en arbeidsgerichte trainingen.

Deze pilotprojecten hebben geresulteerd in methodiekbeschrijvingen waar gemeenten en zelforganisaties zo mee aan de slag kunnen. De methodiekbeschrijvingen zijn op de website www.doemee.nl geplaatst en voor iedereen toegankelijk.

3.1 Maatjesprojecten

In de maatjesmethodiek wordt een maatje (meestal autochtoon) gekoppeld aan iemand die ondersteuning nodig heeft om te kunnen participeren in de maatschappij. De Stichting Humanitas heeft voor het Plan van aanpak twee maatjesprojecten ontwikkeld en beschreven gericht op de participatie van vrouwen en meisjes uit etnische minderheidsgroepen. Eén methodiek was gericht op sport en de ander op studie.

De pilot van het sportmaatjesproject in Helmond, waar **20** allochtone vrouwen aan een maatje gekoppeld zijn, is succesvol verlopen. Op basis van de individuele gesprekken met deze vrouwen over sport heeft men meer inzicht gekregen in de bezwaren van vrouwen om niet te deel te nemen aan sportactiviteiten. Het ontbreken van de financiële middelen, het ontbreken van kinderopvang en het feit dat veel sportactiviteiten gemengd (m/v) zijn, zijn de meest voorkomende argumenten. Om in

te spelen op deze bezwaren is er nu een aantal dagen waarop alléén vrouwen kunnen sporten, samen met hun maatje. Om de vrouwen financieel tegemoet te komen, hebben ze na afloop van het maatjesproject een kortingskaart ontvangen, waarmee ze tegen gereduceerd tarief kunnen blijven sporten.

In de gemeente Maastricht heeft Humanitas het project “Studiemaatjes multiculturele meiden” uitgevoerd. Bij dit project geven studenten van MBO, HBO en universiteit gedurende een jaar ondersteuning op het gebied van studie (en daarnaast ook op sociaal gebied) aan allochtone meiden (meestal VMBO) tussen de 14 en 24 jaar.

31 Meisjes zijn aan een maatje gekoppeld. Deze vrijwillige maatjes hebben allemaal een training gehad voordat ze startten met hun maatjeswerk. De pilot is succesvol afgerond.

3.2 Mannenprojecten

Daar de Tweede Kamer tijdens diverse overleggen het belang benadrukte van het betrekken van allochtone mannen bij de emancipatie en integratie van allochtone vrouwen, is in het kader van het Plan van aanpak ook getracht om methodieken te ontwikkelen om hieraan tegemoet te komen.

Er is een pilot in samenwerking met het ROC Utrecht uitgevoerd. Hierbij zijn via open werving op straat, theehuizen en de moskee zo veel mogelijk allochtone mannen en vrouwen geworven voor de open inloop van het ROC en zijn zij gewezen op het opleidingsaanbod. Tijdens de open inloop konden de vrouwen én de mannen informatie inwinnen over de cursussen. Deze pilot er niet in geslaagd om tot een methodiek te komen voor het bereiken van vrouwen via de mannen, omdat uiteindelijk de opkomst bij de open inloop erg laag was. Ruim 650 mannen zijn in de werving aangesproken of hebben een informerende posterleaflet meegekregen en maar 24 mannen hebben uiteindelijk van de open inloop gebruik gemaakt. De verklaring was dat er kennelijk teveel tijd, ongeveer twee weken, zat tussen de werving voor de open inlooptag en de datum zelf. De aandacht voor de bijeenkomst was verslapt. Onverwacht neveneffect was wel dat in de wervingsgesprekken ook de mannen interesse toonden voor het aanbod van het ROC.

Een tweede pilot in de gemeente Tilburg werd uitgevoerd in samenwerking met het Centrum voor Buitenlandse Vrouwen (CBV). In deze pilot legden mannelijke, allochtone intermediairs contact door middel van huisbezoeken. Deze wervingsmethodiek verliep erg moeizaam. De doorverwijzing van de afdeling inburgering naar het CBV verliep moeizaam en wel zo moeizaam dat er minder cliënten dan oorspronkelijk beoogd, namelijk 25, in aanmerking kwamen voor een huisbezoek. Dit bleek ondanks inzet van meerdere kanten niet te doorbreken. Uiteindelijk zijn er 9 huisbezoeken afgelegd.

De opbrengst van deze pilots wijst uit dat het niet eenvoudig is om tot een werkbaar aanpak te komen voor het bereiken van vrouwen via hun mannen. Dit heeft er inmiddels toe geleid dat de directie Emancipatie van het ministerie van OCW aan Motivaction de opdracht heeft gegeven om nader onderzoek te doen naar de doelgroep allochtone mannen en de mogelijke manieren om deze mannen te betrekken bij het emancipatieproces van de vrouwen.

3.3 Arbeidsgerichte trainingen

De arbeidsgerichte trainingen zijn door de commissie PaVEM aangedragen met het advies om speciaal op vrouwen uit etnische minderheidsgroepen gerichte trainingen te testen en uit te rollen.

Het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) heeft twee methodieken ontwikkeld om de zelfredzaamheid van herintredende, allochtone vrouwen te bevorderen: ZZ-Top en LifeSkills.

De ZZ-Top, wat staat voor zelfwerkzaamheid en zelfredzaamheid, duurt ca. een half jaar. LifeSkills is een vijfdaagse workshop gericht op het ontwikkelen van toekomstplannen en het tot actie komen om passend werk te vinden.

Om de effectiviteit van de trainingen te bepalen zijn er in vier steden pilots van start gegaan die beide methodieken hebben getest. Per methodiek werden steeds 15 vrouwen bereikt. Dit betekent dat elke pilotgemeente 30 vrouwen bereikt heeft. In totaal zijn met dit pilotproject **120** vrouwen geactiveerd. Het grootste deel hiervan is na de pilot doorgestroomd naar een opleiding op reïntegratie-traject, een kleiner deel is volledig of gedeeltelijk aan het werk.

Vervolgens is door TNO de effectiviteit van beide trainingen gemeten.

De LifeSkills methode met een meer gestructureerde aanpak lijkt geschikter voor de doelgroep die al wat taalvaardiger is en dichter bij de arbeidsmarkt staat. De ZZ-Top methode daarentegen is meer geschikt voor de groep vrouwen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Het grootste deel van de deelnemers is na de pilot doorgestroomd naar een opleiding op reïntegratie-traject, een kleiner deel is volledig of gedeeltelijk aan het werk.

Het CWI is met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in gesprek over de mogelijkheid deze training verder te ontwikkelen waarna deze deel uit kan gaan maken van het standaardaanbod van het CWI.

4. Vrouwenweek geeft grote impuls aan het Plan van aanpak

8 Maart, Internationale vrouwendag is de dag waarop vrouwen centraal staan. Om recht te doen aan alle activiteiten die gemeenten ondernamen rondom het Plan van aanpak zou één dag niet voldoende zijn en werd besloten tot het organiseren van een Vrouwenweek (6 tot en met 12 maart 2006). Gemeenten waren enthousiast om gedurende die week speciale activiteiten voor de vrouwen te organiseren en te laten zien wat ze de vrouwen te bieden hadden. 33 Gemeenten hebben meegedaan aan de Vrouwenweek. In totaal hebben deze week 6.560 vrouwen uit etnische minderheden meegedaan aan activiteiten variërend van filmvertoningen en een vrouwensportevenement tot bijeenkomsten in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen. Naast lokale activiteiten zijn er ook op landelijk niveau Vrouwenweekactiviteiten georganiseerd, zoals dialoogbijeenkomsten, een banenmarkt, een seminar en een netwerkmatch. Hieraan hebben 750 vrouwen deelgenomen. Daarmee komt het totaal geactiveerde vrouwen uit etnische minderheden tijdens de Vrouwenweek op **7.310**.

5. Lokale P-teams/PaFemme

Het nationale Participatieteam, ofwel P-team, dat is opgericht door de commissie PaVEM, gaat als de Stichting PaFemme verder met allerlei initiatieven om de participatie van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen te stimuleren. Stichting PaFemme richt zich in eerste instantie op de ondersteuning van lokale P-teams. Dit zijn lokale netwerken van vrouwen die op vrijwillige basis gemeenten adviseren op het terrein van emancipatie en integratie.

De stichting PaFemme heeft het druk gehad. Gemeenten zijn erg enthousiast over het concept van lokale P-teams en het via die weg betrekken van de doelgroep. Er zijn inmiddels 13 lokale P-teams opgericht, waaraan zo'n **190** vrouwen zeer enthousiast deelnemen. Daarnaast zijn er aan 10 gemeenten ambassadeurs vanuit de stichting gekoppeld en zijn er met 9 gemeenten die interesse hebben in de oprichting van een P-team contacten gelegd. De gemeenten kunnen door PaFemme ondersteund worden bij het opzetten van een werkplan voor opzetten van een lokaal P-team.

Vanwege het Plan van aanpak Emancipatie en Integratie zijn er aan E-Quality middelen beschikbaar gesteld voor deskundigheidsbevordering van lokale P-teams. Door E-Quality is in het kader hiervan op 30 november 2006 een landelijke conferentie deskundigheidsbevordering voor lokale P-teams georganiseerd. 80 Vrouwen hebben hieraan deelgenomen. In 2007 wordt eveneens een dergelijke dag georganiseerd.

B. PARTICIPATIEAGENDA'S

6. Stand van zaken uitvoering Participatieagenda's/ Post-PaVEM ontwikkelingen

In 2004 en 2005 heeft de commissie PaVEM met 29 grote steden een participatieagenda opgesteld met concrete afspraken over de extra inzet voor participatie van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen. Er zijn afspraken gemaakt op het gebied van Taal, Werk en Maatschappelijke dialoog. In de monitoring over de voortgang van het Plan van aanpak is de stand van zaken bij de uitvoering van de P-agenda's meegenomen.

Hoewel gemeenten geen verplichting hadden om te rapporteren over de voortgang van de p-agenda's hebben 13 gemeenten dat toch gedaan.

6.1 Taalplus/Nationaal Actieplan Taal Totaal

Het kabinet heeft voor 2006 € 45 miljoen aan extra middelen ingezet voor het wegwerken van de taalachterstand bij allochtone vrouwen. Deze middelen dienen voor de extra inzet van inburgeringsvoorzieningen voor deze vrouwen, met de bedoeling hen toe te leiden naar het inburgeringsexamen. Ook voor 2007 is € 45 miljoen extra beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn niet geoormerkt voor alleen vrouwen, maar zijn toegevoegd aan het budget voor de Wet inburgering en de regelingen vrijwillige inburgering, die op 1 januari 2007 in werking zijn getreden. De middelen die voor 2006 beschikbaar waren, zijn op verschillende wijzen over de gemeenten verdeeld.

In de eerste plaats is medio 2006 een pilot inburgering allochtone vrouwen gestart. Vijf gemeenten, de G4 en de gemeente Nijmegen, doen mee aan deze pilot. Hiervoor is een bedrag van € 18 miljoen ingezet. In deze pilot wordt geëxperimenteerd met het verbeteren van (onderdelen van de) inburgeringsvoorzieningen voor vrouwen. De gemeenten hebben in hun projectplannen aangegeven op welke onderdelen van het inburgeringstraject zij kennis en methoden ontwikkelen. Deze lopen uiteen van specifieke aandacht voor de inkoop van inburgeringstrajecten voor vrouwen, via wervingsmethoden van geïsoleerde vrouwen naar inburgeringsmethodieken van zwangere en analfabete vrouwen tot aan samenwerkingsvormen van gemeentelijke organisaties in een keten gericht op participatie. Ook wordt aandacht besteed aan verschillende vormen van kinderopvang bij de inburgering.

De pilot richt zich met name op vrouwen zonder inkomsten uit werk of uitkering en voor een kleiner deel op uitkeringsgerechtigde vrouwen.

De uitkomsten van de experimenten zijn bedoeld voor alle gemeenten. De pilot loopt nog tot 2010.

Daarnaast is door de toenmalige Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie de Regeling inburgering allochtone vrouwen niet-G31 getroffen. Het beschikbare budget voor deze regeling van 8 miljoen euro is volledig uitgeput. De G31 hebben via het 'Besluit brede doeluitkering sociaal, integratie en veiligheid' (hierna: Bdu SIV) een budget van € 19 miljoen ontvangen. Deze doeluitkering is bestemd voor de inburgering van allochtone vrouwen. Voor beide regelingen geldt, net zoals in de pilot het geval is, dat zij gericht zijn op allochtone vrouwen met een uitkering dan wel vrouwen die geen inkomsten uit werk of uitkering genieten.

In de Wet inburgering is als één van de doelgroepen aan wie de gemeente een aanbod voor een inburgeringsvoorziening kan doen, de doelgroep

inburgeringsplichtigen zonder inkomen uit betaald werk of uitkering opgenomen. Een groot deel van deze doelgroep bestaat uit vrouwen in een achterstandspositie.

De 13 gemeenten die hebben gerapporteerd geven aan dat **2.023** vrouwen een taaltraject hebben gevolgd. Deze trajecten variëren van taalles aan huis tot inburgeringstrajecten.

De extra middelen die het kabinet heeft ingezet hebben geresulteerd in de toekenning van 3158 trajecten in de G31 steden en 1493 trajecten voor de niet G31

6.2 Werk

Twaalf gemeenten met P-agenda's hebben gerapporteerd over de voortgang in de afspraken over Werk. Het is doorgaans moeilijk voor gemeenten om aan te geven hoeveel vrouwen precies zijn bereikt met hun initiatieven. In ieder geval wordt een resultaat van **406** bereikte vrouwen genoemd in negen gemeenten. Dat bereik varieert van het bijwonen van een netwerkbijeenkomst met werkgevers tot het volgen van een re-integratietraject. De overige gemeenten kunnen (nog) geen concrete aantallen noemen. De PaVEM-cocktail is door vijf gemeenten toegepast. De cocktail bestaat uit een combinatie van instrumenten zoals een cv-boek, een convenant met het bedrijfsleven en een netwerkbijeenkomst met werkgevers en werkzoekende vrouwen.

Zes gemeenten zetten in op extra reïntegratietrajecten voor de doelgroep. Opvallend is dat drie gemeenten (nieuwe) initiatieven noemen op het gebied van etnisch ondernemerschap. Algemeen beeld is dat bemiddeling richting arbeid moeizaam is. Redenen die worden genoemd zijn: onvoldoende taalniveau, werkgevers zijn moeilijk te binden, wederzijdse onbekendheid, onvoldoende middelen, en schotten tussen gemeentelijke diensten (arbeidsmarkt, welzijn en integratie).

6.3 Maatschappelijke dialoog en overige activiteiten

Een aantal gemeenten heeft afspraken gemaakt over het voeren van maatschappelijke dialogen en overige activiteiten die niet vallen onder taal of werk. De activiteiten zijn gericht op het scheppen van een maatschappelijk klimaat waarin vrouwen zich uitgenodigd voelen om te participeren. Zo zijn er tal van dialogen georganiseerd, maar ook culturele debatten en stadsgesprekken. Gemeenten geven aan hierbij **2.422** vrouwen te hebben bereikt.

6.4 Lokale P-teams/PaFemme

Zie 5

6.5 Regiegroep Allochtone Vrouwen en Arbeid

Een specifieke impuls gericht op de arbeidsdeelname van allochtone vrouwen is van grote waarde voor de integratie van hele gezinnen in wijken en buurten. De activiteiten van de commissie PaVEM gaven zo'n impuls. Om de beweging die daarmee in gang is gezet te helpen ondersteunen, is per februari 2006 de regiegroep Allochtone vrouwen en arbeid ingesteld. Deelnemers zijn: werkgevers, werknemers, CWI, UWV, de Rijksoverheid, gemeenten en de vrouwen zelf.

Het belangrijkste resultaat in het eerste jaar is dat de partners in de regiegroep de onderlinge samenwerking op dit terrein hebben versterkt. Zo hebben werkgevers samen met de uitzendbranche, CWI en de gemeente Rotterdam eerste stappen

gezet met het gericht werven van allochtone vrouwen voor beschikbare vacatures. Daarnaast is geïnterviewd welke belemmeringen er zijn op lokaal niveau en hoe de regiegroep een rol kan spelen bij het slechten daarvan. Op regionaal niveau zijn vertegenwoordigers bijeen geweest van gemeenten, CWI-vestigingen en P-teams om van elkaar te leren, coalities te sluiten en aan te geven waar men tegen aan loopt. Het beeld is zeer divers: in sommige gemeenten wordt al actief gewerkt aan trajecten om allochtone vrouwen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, door onderlinge samenwerking van meerdere partijen, dichterbij de arbeidsmarkt te brengen. In andere gemeenten wordt er nog geen beleid op gevoerd. Inmiddels zijn acht grote gemeenten met rijkssubsidie in de gelegenheid gesteld om aan de slag te gaan met innovatieve methoden bij het (re-)integreren van allochtone vrouwen. Daarvoor was in totaal ruim 1 miljoen euro beschikbaar. Leerpunten en praktische informatie zullen breed onder alle gemeenten worden verspreid. De regiegroep probeert daarnaast samenhang aan te brengen in de activiteiten rond inburgering, vrijwilligerswerk en arbeidsparticipatie. Zo kan een vloeiende keten ontstaan voor de doelgroep. Het laatste jaar (2007) zal de regiegroep vooral gebruiken om lokale initiatieven te blijven stimuleren en ondersteunen, verbinding te leggen tussen de lokale activiteiten van werkgevers en de lokale projecten van gemeenten en andere partijen, en om succesvolle aanpakken te verspreiden. Ook zullen activiteiten worden ondernomen om meer werkgevers te wijzen op de economische noodzaak om nieuwe doelgroepen zoals allochtone vrouwen aan te boren.

In totaal hebben **5.680** vrouwen geparticipeerd in activiteiten gerelateerd aan de P-agenda's.

C. OVERIGE

7. Overige initiatieven voor allochtone vrouwen

7.1 Sociale Atlas – meer inzicht, nieuwe beleidsuitdagingen

De “Sociale Atlas van vrouwen uit etnische minderheden” is op 6 maart 2006 uitgebracht door het Sociaal Cultureel Planbureau. Dit onderzoek geeft actuele informatie over de positie van vrouwen uit etnische minderheden en is hiermee een verdiepend vervolg op het rapport “Emancipatie in Estafette”. (SCP, 2004)

De positie van de vier grootste minderheidsgroepen, te weten Antillianen, Marokkanen, Surinamers en Turken, wordt uitgebreid omschreven. Daarnaast gaat de Atlas ook in op vijf ‘nieuwe’ minderheidsgroepen (Afghanen, Irakezen, Iraniërs, voormalig-Joegoslaven en Somaliërs). In de Sociale Atlas wordt naast al eerder onderzochte thema’s zoals onderwijs en inburgering, betaalde arbeid, en inkomenspositie, ook gekeken naar onbetaalde arbeid, de combinatie van arbeid en zorg, gezondheid, geweld tegen meisjes en vrouwen, vrijetijdsbesteding en maatschappelijke en politieke participatie.

De informatie uit de Sociale Atlas is op een aantal gebieden weinig rooskleurig. Vrouwen uit etnische minderheden hebben niet alleen een ongunstige maatschappelijke positie vergeleken met autochtone vrouwen, maar ook vergeleken met de mannen uit hun eigen groep. Er is dus sprake van een dubbele achterstand. Maar het gaat niet alleen slecht. Zo hebben vrouwen uit de tweede generatie vaak al een grote inhaalslag gemaakt vergeleken met hun ouders. Hun opleidingsniveau en positie op de arbeidsmarkt zijn veel beter.

De Sociale Atlas is expliciet onder de aandacht van gemeenten gebracht, zodat de nieuwe onderzoeksresultaten waar mogelijk kunnen worden betrokken bij de verdere ontwikkeling en uitvoering van beleid op het gebied van emancipatie en integratie. Daarnaast is de Sociale Atlas ook aan de relevante ministeries toegestuurd.

7.2 Emancipatiesubsidiebeleid

Emancipatiesubsidies zijn bestemd voor projecten die een verbetering beogen van vrouwen in een kwetsbare positie op een drietal terreinen, namelijk op het gebied van rechten en veiligheid, maatschappelijke participatie en besluitvorming en bestuur. De projecten zijn niet uitsluitend gericht op allochtone vrouwen maar in de praktijk profiteert deze groep veel van de middelen.

Het directe bereik van alle projecten tussen 2004 en 2006 is tussen de 12.000 en 15.000 vrouwen. Het indirecte bereik is naar schatting veel groter.

7.3 Duizend en één Kracht stimuleert vrijwillige inzet onder allochtone vrouwen

Allochtone vrouwen in een kwetsbare positie worden met ingang van januari 2007 extra gestimuleerd om vrijwilligerswerk te doen. Dit gebeurt via het project Duizend en één Kracht waarin de ministeries van OCW, WWI, VWS en SZW, gemeenten, migrantenorganisaties en vrijwilligersorganisaties samenwerken. Vrijwilligerswerk vergroot de maatschappelijke participatie van deze vrouwen en kan mogelijk een opstap vormen naar betaald werk of verdere opleiding. Bovendien zitten veel vrijwilligersorganisaties verlegen om allochtone vrijwilligers.

Het project komt voort uit afspraken die de commissie PaVEM in 2005 maakte met vier grote vrijwilligersorganisaties: het Rode Kruis, Humanitas, Vluchtelingenwerk en 't Gilde. Het ministerie heeft na het opheffen van de commissie de uitwerking van de afspraken overgenomen. Behalve de vier vrijwilligersorganisaties doen aan het project mee: het Landelijk Overleg Minderheden (LOM), het kennisinstituut voor maatschappelijke ontwikkeling Movisie, het Empowerment centre EVC, en vrijwilligerscentrales in de zes gemeenten waarin het project van start is gegaan. Meer informatie over het project is te vinden op www.duizendeneenkracht.nl.

Duizend en één Kracht is in januari 2007 van start gegaan in Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Den Haag, Breda en Nijmegen. Het project sluit aan bij de bestaande activiteiten van vrijwilligersorganisaties en zoekt zoveel mogelijk aansluiting bij andere bestaande trajecten zoals inburgeringstrajecten, specifieke trajecten ten behoeve van de arbeidsmarkt en lokale initiatieven op het gebied van vrijwilligerswerk. De plaatselijke afdelingen van vrijwilligersorganisaties en migrantenorganisaties in de steden gaan vrouwen werven voor vrijwilligerswerk en hen daarbij begeleiden. De gemeente en de lokale vrijwilligerscentrale coördineren de verschillende activiteiten. Het ministerie van OCW stelt voor dit project 3,5 miljoen euro beschikbaar voor een periode van drie jaar. In deze periode zal ook gezocht worden naar mogelijkheden de projectactiviteiten uit te breiden naar andere gemeenten. Het streven is op deze manier in 3 jaar tijd uiteindelijk 50.000 allochtone vrouwen te laten instromen in vrijwilligerswerk.

7.4 Onderzoek Emancipatie Allochtone Vrouwen – Verwey-Jonkerinstituut

Het Verwey-Jonker Instituut voerde afgelopen jaar in opdracht van het ministerie van Justitie, Directie Coördinatie Minderheden een onderzoek uit betreffende de emancipatie van allochtone vrouwen. Het onderzoek richtte zich op de eigen emancipatie van de tweede generatie. Het betrof 60 jonge vrouwen van Turkse, Marokkaanse en Nederlandse afkomst. Doel van het onderzoek was het vinden van nieuwe aanknopingspunten om allochtone vrouwen beter te bereiken met het emancipatiebeleid.

Economische onafhankelijkheid en deelname aan de arbeidsmarkt vormen pijlers in het emancipatiebeleid. Teneinde het emancipatiebeleid gericht op deze pijlers beter vorm te kunnen geven, richtte het onderzoek zich op de keuzeprocessen van allochtone vrouwen en meisjes. Hierdoor konden eventuele belemmeringen van allochtone meisjes en vrouwen beter in beeld worden gebracht. Het onderzoek is afgerond en is in het najaar van 2006 naar de Kamer gestuurd. De aanknopingspunten voor beleid zullen gebruikt worden voor beleidsontwikkeling voor de komende jaren op het terrein van emancipatie en integratie van vrouwen en meisjes uit etnische groepen.

7.5 Ambassadeursnetwerk diversiteit

Op 24 mei 2005 is het startsein gegeven aan het ambassadeursnetwerk diversiteit. Dit netwerk is geïnitieerd door de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie. Het netwerk bestaat uit MKB-werkgevers en vertegenwoordigers van grote ondernemingen en het Rijk. Dit netwerk inspireert en stimuleert werkgevers in de profit- en non-profitsector om diversiteit te verankeren in de organisatie, vooral binnen ondernemingen en brancheorganisaties. Hierbij ligt de nadruk sterk op MKB-bedrijven. Op dit moment brengen de ambassadeurs het thema diversiteit op

verschillende podia onder de aandacht. Het netwerk geeft tevens concreet gehoor aan de oproep aan werkgevers om de hoge werkloosheid onder etnische minderheden te helpen bestrijden, door te lobbyen voor meer stageplaatsen voor allochtone leerlingen en studenten. Voorbeelden van 'good practices' op het terrein van diversiteit zijn verzameld en worden tijdens bijeenkomsten door de ambassadeurs gebruikt ter illustratie dat 'diversiteit werkt'. Tijdens de slotmanifestatie op 8 februari 2007 heeft het netwerk haar werkzaamheden afgesloten. Het resultaat was een keur aan onderzoeksresultaten en ´gereedschap´ voor het MKB om doelgericht naar stagiaires en afgestudeerden te zoeken.

7.6 Leerstoel Management van Diversiteit en Integratie

De Stichting Leerstoel Management van Diversiteit en Integratie is ingesteld op initiatief van de Commissie PaVEM, en gefaciliteerd door het Oranje Fonds, het ministerie van Justitie en de Vrije Universiteit Amsterdam. De stichting heeft de leerstoel ingesteld en zal de instandhouding daarvan bevorderen met als doel kennis te genereren over de wijze waarop allochtone vrouwen betekenis geven aan Nederland als hun nieuwe thuis. Ook zal meer inzicht en kennis verworven moeten worden over culturele belemmeringen van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen en aanbevelingen over de stuurpunten hierin.

Prof.dr. Halleh Ghorashi bekleedt sinds 1 september 2005 de Leerstoel Management van Diversiteit en Integratie bij de afdeling Cultuur, Organisatie en Management van de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Door middel van onderzoek, onderwijs en publicitaire activiteiten ondersteunt zij beleidsmakers bij hun inspanningen gericht op vergroting van de participatie van allochtone vrouwen in de samenleving. De leerstoelhouder werkt hierin samen met migranten- en zelforganisaties.

Zij heeft deelgenomen aan diverse activiteiten in het kader van het Plan van aanpak. Zo heeft zij in de Vrouwenweek, op 8 maart 2006 een lezing gehouden over Emancipatie en Integratie.

7.7 Opkomstbevordering allochtone vrouwen

Dit project, geïnitieerd door de voormalige directie CIM van het ministerie van Justitie (thans directie Inburgering en Integratie van het ministerie van VROM), richtte zich op het stimuleren van de opkomst van allochtone vrouwen bij de gemeenteraadsverkiezingen op 7 maart 2006. Er zijn expliciet vier doelgroepen allochtone vrouwen benaderd, namelijk Antilliaanse, Marokkaanse, Surinaamse en Turkse vrouwen. Op de bijeenkomsten met 600 vrouwen in 10 verschillende steden is voorlichting gegeven over de gemeenteraadsverkiezingen en is hen gevraagd hun eigen agenda van de toekomst op te stellen. Het ging hierbij om problemen die zij zelf dagelijks ervaren, de belemmeringen om "mee te kunnen doen", maar ook om gedragen en werkbare oplossingen voor diezelfde problemen. Agendapunten waren o.a.: Voorzieningen voor oudere allochtonen, 'zwarte' scholen, spelbegeleiding voor jongeren, ontmoetingsplekken voor allochtone vrouwen, stageplaatsen bij de gemeenten, doorbreken van het negatieve imago, taallessen op maat, werkgelegenheid, betaalbare kinderopvang. Deze "Agenda van de Toekomst" is vervolgens door de vrouwen aangeboden aan de diverse burgemeesters.

De promotie van de voorlichtingsbijeenkomsten werd ondersteund door de “Thuis in Nederland? DoeMee!” campagne. Op de slotbijeenkomst van het project “Wie Stemt Beslist” van het Landelijk Overlegorgaan Minderheden op 26 februari heeft een presentatie plaatsgevonden van de toekomstagenda’s uit de tien steden. Ook bij de Tweede Kamerverkiezingen van 22 november heeft CIM een project “Get out the vote” ondersteund. Hierin hebben 15 zelforganisaties in 15 steden tijdens workshops eigen draaiboeken gemaakt van activiteiten om per zelforganisatie minimaal 100 vrouwen deel te laten nemen aan de verkiezingen. In totaal zijn vanwege dit project 2.586 vrouwen gaan stemmen en hebben er 1872 vrouwen voorlichtingsbijeenkomsten en politieke debatten bijgewoond en zijn er 210 vrouwen ter voorbereiding op excursie geweest naar de Tweede Kamer.